

Nowe rozporządzenie w walce ze stonką kukurydzianą

Ekspansja stonki kukurydzianej w Polsce rozpoczęła się w lipcu i sierpniu 2005 r. z chwilą stwierdzenia trzech pierwszych ognisk szkodnika na obszarze województwa podkarpackiego. W 2006 r. z uwagi na sprzyjające warunki meteorologiczne, zarówno dla migracji jak i rozwoju stonki kukurydzianej, nastąpiło dynamiczne poszerzenie się zasięgu jej występowania. W tym to roku intensywny monitoring prowadzony przez Państwową Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa wykazał obecność szkodnika na obszarze ośmiu województw: podkarpackiego, lubelskiego, świętokrzyskiego, mazowieckiego, małopolskiego, śląskiego, opolskiego i dolnośląskiego.

Stwierdzone w kraju osobniki to najprawdopodobniej niewielki fragment ogromnej populacji zasiedlającej kraje nadbalkańskie i Europy Środkowo-Wschodniej, która systematycznie, w sposób całkowicie naturalny zwiększa zasięg swojego występowania. Ponadto wstępne badania prowadzone przez Instytut Ochrony Roślin informują o możliwości rozwinęcia się już rodzimego pokolenia szkodnika w pierwotnym miejscu jego stwierdzenia, tj. na Podkarpaciu.

Prognoza związana z rozprzestrzenianiem się stonki kukurydzianej nie jest optymistyczna, gdyż najprawdopodobniej nie będzie możliwe całkowite wyeliminowanie tego gatunku w Polsce, a zasięg jego występowania będzie nadal się rozszerzał o kolejne województwa. Zaistniała więc konieczność wypracowania skutecznych metod walki z tym groźnym szkodnikiem. W tym celu w 2006 r. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi powołało zespół, który zajmował się przygotowaniem koncepcji krajowego programu zwalczania stonki kukurydzianej w Polsce. W jego skład weszli przedstawiciele MRiRW, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Instytutu Ochrony Roślin, Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin, Akademii Rolniczej w Poznaniu oraz reprezentanci producentów kukurydzy. Efekty pracy zespołu były bazą do stworzenia podstaw nowego rozporządzenia, lepiej dostosowanego do szybko zmieniającej się sytuacji związanej z rozprzestrzenianiem się stonki kukurydzianej.

18 kwietnia 2007 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi podpisał nowe rozporządzenie w sprawie wprowadzenia na części terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nakazów i zakazów w związku ze szczególnym zagrożeniem roślin przez zachodnią kukurydzianą stonkę korzeniową (Dz U Nr 74, poz. 489).

Nowe rozporządzenie dzieli terytorium Polski na strefy: zasiedlenia i ryzyka oraz tą część kraju, gdzie szkodnik jeszcze nie wystąpił. Strefa zasiedlenia to obszar, na którym stwierdzono występowanie stonki kukurydzianej i w której gatunek ten zadomowił się. Strefa ryzyka natomiast to pas terenu oddzielający strefę zasiedlenia od reszty kraju, na której nie odnotowano obecności

stonki. Do poszczególnych stref należą powiaty wymienione w tabelach 1 i 2.

W każdej ze stref nakazane będzie odpowiednie postępowanie oparte na stosowaniu płodozmiaru w uprawie kukurydzy jako najskuteczniejszej metody zwalczania stonki kukurydzianej oraz wykorzystaniu dopuszczonych chemicznych środków ochrony roślin i innych zabiegów agrotechnicznych.

W chwili obecnej asortyment zarejestrowanych preparatów chemicznych do zwalczania stonki kukurydzianej jest bardzo ubogi. Możliwe jest jedynie zastosowanie insektycydu granulowanego Furadan 5 GR, który jest przeznaczony do zwalczania szkodników glebowych, którymi są także larwy stonki kukurydzianej. Ponadto w okresie od 12 kwietnia do 4 czerwca istnieje możliwość zaprawienia ziarna siewnego preparatem Poncho Pro 600 FS, który uzyskał jednorazową zgodę Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do zastosowania w uprawie kukurydzy przeciwko stonce kukurydzianej. Aktualnie nie jest znana decyzja MRiRW dotycząca innych preparatów (Karate Zeon 050 CS i Calypso 480 SC) zgłoszonych przez Instytut Ochrony Roślin do zwalczania chrząszczy tego gatunku w późniejszym okresie wegetacji.

W strefie zasiedlenia na gruntach, na których uprawiana jest kukurydza, nakazane jest stosowanie płodozmiaru. Możliwe są dwa warianty jego wykorzystania. Pierwszy dopuszcza uprawę kukurydzy tylko raz w okresie trzech kolejnych lat, natomiast drugi alternatywny opiera się na dopuszczeniu do uprawy kukurydzy tylko dwa razy w okresie trzech kolejnych lat. Wykorzystanie drugiego sposobu będzie możliwe jedynie po zastosowaniu się do dwóch nakazów: w trakcie co najmniej jednego sezonu uprawy kukurydzy zostaną wykonane zabiegi zwalczające chrząszcze z użyciem dopuszczonych środków ochrony roślin lub też w każdym sezonie uprawy kukurydzy zostanie ona wysiana po dniu 1 lipca.

Ponadto w strefie zasiedlenia, w miejscu produkcji, gdzie nie stwierdzono obecności stonki kukurydzianej przy uprawie kukurydzy w ramach prac nad tworzeniem nowych jej odmian, a jest ona uprawiana w monokulturze nakazuje się do dnia 31 grudnia 2009 r. informowanie wojewódzkiego inspektora ochrony roślin i nasiennictwa o zamiarze prowadzenia uprawy kukurydzy w monokulturze, a także w każdym sezonie uprawy tej rośliny prowadzenia moni-

Tabela 1. Powiaty w których zadomowiła się stonka kukurydziana – strefa zasiedlenia

Województwo	Powiat
dolnośląskie	ząbkowicki
lubelskie	biłgorajski, hrubieszowski, janowski, krasnostawski, kraśnicki, lubelski, opolski, puławski, tomaszowski, zamojski, miasta na prawach powiatu – Lublin, Zamość
małopolskie	bocheński, brzeski, dąbrowski, gorlicki, krakowski, limanowski, miechowski, myślenicki, nowosądecki, nowotarski, proszowicki, suski, tamowski, tatrzański, wadowicki, wielicki, miasta na prawach powiatu – Kraków, Nowy Sącz, Tarnów
mazowieckie	lipski
opolskie	brzeski, głubczycki, kędzierzyńsko-kozielski, krapkowicki, nyski, opolski, prudnicki, miasto na prawach powiatu – Opole
podkarpackie	bieszczański, brzozowski, dębicki, jarosławski, jasielski, kolbuszowski, krośniński, leski, leżajski, lubaczowski, łańcucki, mielecki, niżański, przemyski, przeworski, ropczycko-sędziszowski, rzeszowski, sanocki, stalowowlński, strzyżowski, tarnobrzeski, miasta na prawach powiatu – Krosno, Przemyski, Rzeszów, Tarnobrzeg
śląskie	bielski, cieszyński, mikołowski, pszczyński, raciborski, rybnicki, wodzisławski, żywiecki, miasta na prawach powiatu – Bielsko-Biała, Jastrzębie Zdrój, Rybnik, Żory
świętokrzyskie	buski, jędrzejowski, kazimierski, opatowski, pińczowski, sandomierski, staszowski

Tabela 2. Powiaty zagrożone rozprzestrzenianiem się stonki kukurydzianej – strefa ryzyka

Województwo	Powiat
dolnośląskie	dzierżoniowski, kłodzki, olawski, strzebiński
lubelskie	chełmski, lubartowski, łęczyński, rycki, świdnicki, miasto na prawach powiatu – Chełm
małopolskie	chrzanowski, olkuski, oświęcimski
mazowieckie	kozienicki, radomski, zwoleński, miasto na prawach powiatu – Radom
opolskie	kluczborski, namysłowski, oleski, strzelecki
śląskie	bieruńsko-łędziński, gliwicki, zawierciański, miasta na prawach powiatu – Bytom, Chorzów, Gliwice, Katowice, Plekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Świętochłowice, Tychy, Zabrze
świętokrzyskie	kielecki, ostrowiecki, starachowicki, włoszczowski, miasto na prawach powiatu – Kielce

toringu występowania szkodnika za pomocą pułapek feromonowych oraz wykonywania zabiegów chemicznych zwalczających osobniki dorosłe stonki kukurydzianej.

W strefie ryzyka, na gruntach na których uprawiana jest kukurydza są możliwe do zastosowania dwa rozwiązania dotyczące sposobu jej uprawy. Pierwszy opiera się na zastosowaniu plodozmianu i dopuszcza uprawę kukurydzy tylko raz w okresie dwóch kolejnych lat. Drugi pozwala na uprawę kukurydzy w monokulturze, ale pod warunkiem wykonania w każdym roku jej uprawy zabiegów chemicznych zwalczających chrząszcze stonki kukurydzianej.

Ponadto w obu strefach (zasiedlenia i ryzyka) nakazane jest do dnia 31 grudnia 2009 r. dokładne rozdrabnianie resztek poźniwnych oraz wykonanie głębokiej orki jesiennej po zakończeniu każdego sezonu uprawy kukurydzy. Obowiązkowe jest również czyszczenie z ziemi i resztek roślinnych wszelkich maszyn i narzędzi używanych na gruntach, na których była uprawiana kukurydza, przed ich przemieszczeniem poza obszar stref. Dodatkowo zakazane będzie przemieszczanie poza obszar stref świeżych roślin kukurydzy oraz ich części przed dniem 15 października w każdym roku uprawy kukurydzy oraz wywożenia gleby lub innego podłoża uprawo-

Fot. 1 – Chrząszcze stonki kukurydzianej na znamionach (fot. P. Beres)

wego pochodzącego z tych pól, na których rola kukurydza.

Na gruntach położonych w obu strefach nakazane jest ponadto niszczenie samosiewów kukurydzy, które mogą zwiększać szansę przetrwania populacji szkodnika.

Wraz z wejściem nowego rozporządzenia traci moc obowiązujące do tej pory rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi

w sprawie wprowadzania na obszarze województwa podkarpackiego nakazów i zakazów w związku ze szczególnym zagrożeniem roślin przez zachodnią kukurydzianą stonkę korzeniową (Dz U z 2006 r., Nr 97, poz. 669).

Na pozostałym obszarze kraju, gdzie nie stwierdzono występowania szkodnika obowiązująco będzie nowe rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 18 kwietnia 2007 r. w sprawie szczegółowych sposobów postępowania przy zwalczaniu i zapobieganiu rozprzestrzenianiu się zachodniej kukurydzianej stonki korzeniowej (Dz U z 2007 r. Nr 74, poz. 490), które zastąpiło obowiązujące dotychczas rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 13 kwietnia 2004 r. w sprawie szczegółowych sposobów postępowania przy zwalczaniu i zapobieganiu rozprzestrzenianiu się zachodniej kukurydzianej stonki korzeniowej (Dz U z 2004 r. Nr 82, poz. 763). Nowy akt prawny jest bardzo

podobny do poprzedniego, z wyjątkiem kilku nowych elementów, które mają pozwolić na skuteczniejszy monitoring obecności szkodnika (łącznie ze strefami wokół lotnisk) oraz na walkę z nim.

Mgr inż. Paweł K. Beres
Instytut Ochrony Roślin
Terenowa Stacja Doświadczalna
w Rzeszowie